

Juli Martí Casals (Barcelona, 1980) és corresponsal d'EL TEMPS a París. Ha escrit 'Els estats contra Europa' (Angle Editorial), un assaig sobre el procés de construcció europea, finalista del darrer premi Idees, atorgat per la Generalitat de Catalunya a través del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis.

A la introducció del vostre llibre, *Els estats contra Europa*, dieu que neix d'una vivència personal contradictòria: viure a París i ser considerat francès pels catalans i català pels francesos. Com ho viviu?

—Ho visc bé, tot i que tinc la sensació de fer-me pesat; sempre parlo de Barcelona quan sóc a París i de París quan sóc a Barcelona. Vaig anar-me'n a viure a França quan era un adolescent, en una etapa, la del batxillerat, que marca. El fet d'haver-la viscut allà de segur que ha format la meva personalitat.

—Aquesta vivència és la raó que us ha portat a escriure un assaig com aquest, tan crític amb el projecte europeu?

—Aquesta dualitat ha motivat el meu interès per Europa, perquè és el lloc on s'uneixen els aspectes català i francès. Europa és un lloc on es poden acumular identitats i cultures en lloc de crear-ne una de nova que les substitueixi totes.

—Sigui com sigui, *Els estats contra Europa* és una crítica molt dura contra la Unió Europea. L'acuseu de ser una institució poc democràtica i, fins i tot, autoritària...

—Sí, però és tracta d'una crítica més exigent que no pas destructiva. Les primeres eleccions en què vaig poder votar van ser les europees del 1999. En aquell moment ja es parlava de la constitució europea com una cosa urgent, però encara no s'ha fet. D'ençà que tinc dret de vot no ha canviat res a Europa, ni des del punt de vista institucional, ni des de l'econòmic. No hem resolt res. Això em fa una mica de por, perquè amb la crisi actual encara serà tot més difícil.

—Del vostre assaig es desprèn que també us fa por que a la Unió Europea hi hagi un excés de burocràcia...

—La cosa que em fa por de debò és aquesta mena de menfotisme que hi ha. A Europa hi ha una actitud d'anar fent, de conservar antics funcionaments en lloc d'admetre que cada trenta anys, a

“La Unió Europea pateix una gran manca d'idees”

cada generació, s'hauria de canviar tot. L'educació que he tingut jo, que ja vaig començar a treballar amb ordinadors, no és igual que la dels meus pares. Hi ha hagut canvis molt importants i, per tant, entendre el concepte de ciutadania de la mateixa manera que es feia quan van aparèixer els estats moderns em sembla absurd. A l'Ajuntament de París hi ha tants funcionaris com a tota la Unió Europea; per tant, no és una qüestió d'excés de burocràcia. Si la Unió Europea no pot prendre la iniciativa no vol dir que sigui culpa de la burocràcia, sinó que pateix una gran manca d'idees. Aquesta és una de les coses que reivindico al llibre.

—Quines conseqüències té, a la pràctica, que els estats vagin contra Europa, com diu?

—La principal conseqüència és la manca de democràcia. La sobirania popular resta segregada. M'interessava de veure si la nació europea existeix i si posseeix institucions democràtiques. El Parlament Europeu té poder de codecisió i no de decisió. És l'únic organisme europeu de representació del poble, però no té el pes que tenen les cambres legislatives estatals. Aquestes són cada vegada més cambres d'enregistrament de lleis —com passava a França abans de la revolució del 1789— i no pas llocs de represen-

tació real del poble, amb iniciativa legislativa.

—El fet de viure a França, país que va dir no a la Constitució Europea, us ha influït en aquesta percepció negativa que teniu de la Unió Europea?

—No, no hi ha influït. De fet, jo tenia decidit de votar que no, però la gent que feia campanya pel no, amb els seus arguments plens de mala fe, que jo no considerava vàlids, em van empènyer a votar que sí. El problema de les eleccions europees és que es contaminen pels debats nacionals. Només cal veure com les televisions se centren més en els resultats del propi país que no pas en els generals. Vivint a França t'adones que no s'ha tingut en compte que aquest país digués no a la constitució.

—Per què els francesos, majoritàriament, van votar no en aquell referèndum?

—Això només s'entén en clau interna. El 2002 els francesos van haver de votar Chirac perquè no guanyés Le Pen. Després d'això el president Chirac i el primer ministre Raffarin ho van perdre tot. A les regionals, 21 regions de 22 van passar a l'esquerra. Així i tot, Chirac va mantenir el primer ministre. La següent consulta fou la del referèndum de la constitució europea, que es va convertir en un vot de càstig al president i al govern, i també en una mena d'autocàstig, perquè els francesos són incapaços de construir l'alternativa política que volen.

—La imatge d'Europa que històricament han tingut molts catalans, com un mirall de progrés i modernitat, la tenen també els francesos?

—La tenen. La primera partida presupostària de la Unió Europea és la de la política agrícola. França, que és el país més agrícola de la Unió Europea, és, per tant, el país que en treu més benefici. Els darrers seixanta anys França ha sabut modernitzar l'agricultura i fer-la molt productiva. Al mateix temps, són fundadors del projecte europeu i, per tant, pensen que és un projecte que s'ha fet a la seva pròpia imatge. Contemplen l'ideal de pau i de progrés, però no tant la idea de modernitat, perquè sempre s'han considerat un país molt modern.

—A més, viviu en un lloc on la gent considera sinònims els conceptes

d'estat i de nació, on no és fàcil d'explicar realitats com la catalana...

—No, no és gens fàcil. També miro d'explicar-ho al llibre. El concepte de nació, des del moment en què sorgeix i s'utilitza per legitimar l'estat democràtic, no inclou la idea d'unitat lingüística, cultural o ètnica, sinó que és sinònim de popular. És el *tercer estat* francès, que al segle XVIII representava el 98% de la població. Per tant, la barreja entre estat i nació és posterior; sorgeix quan de sobte l'estat necessita la violència per mantenir-se i obliga a barrejar el concepte de nació amb la llengua i la cultura. Neix la idea d'*un poble, una nació*, en lloc d'una possible nació de pobles.

—Així doncs, és difícil que Catalunya pugui vendre la seva idea de país en una Europa dominada pels estats, on el francès hi té un pes preponderant...

—Justament per aquesta raó hauria de ser més fàcil. El problema, penso, és com ens venem els catalans. Crec que ens mirem massa nosaltres mateixos. Caldria mirar quina és la projecció exterior que intentem donar. En una Europa amb tants estats petits som incapços de trobar aliats de la nostra mida. Per exemple, en comptes de defensar Bèlgica, que és un estat multicultural, defensem els flamencs. D'aquesta manera ens privem del suport que ens

podria donar Bèlgica, que és un estat de la Unió Europea.

—Dieu que la gent no té gens d'interès en Europa, que hi ha menfotisme, que la gent no s'ha llegit el projecte de constitució. Per què passa això?

—Això també passa dins els estats. La meua opinió és que hi ha una manca de representativitat. La nova ganga democràtica, la idea de la democràcia participativa, es limita a demanar l'opinió a la població, però la cosa més important seria deixar que la gent participés en la tasca legislativa. El Consell Econòmic i Social que tenen tots els països, per exemple, que no se sap ben bé qui el nomena, s'hauria d'obrir a la ciutadania i convertir-lo en un lloc on la gent pogués participar en un projecte legislatiu, en lloc de deixar que tot ho facin els polítics professionals.

—Com valoreu que, quan falta un mes per a les eleccions europees, les enquestes mostrin que l'índex de participació a tot Europa amb prou feines supera el 30%?

—A França les enquestes indiquen un 50% de participació, possiblement pel fet que França hi aporta molts diputats, a causa del gran nombre d'habitants que té. Amb tot, és un percentatge baix, tenint en compte que a les darreres presidencials van votar el 80% dels ciutadans. Seria necessari que hi hagués un moviment important a favor de votar en blanc, com va passar al Marroc a les darreres legislatives. Això no va canviar res a la vida dels marroquins; ara bé, és important per a dir que això ens interessa però que les alternatives que hi ha no ens valen. Perquè els polítics es prenguin seriosament els ciutadans, els ciutadans s'han de prendre seriosament la seva tasca. No es poden exigir responsabilitats als polítics si nosaltres no som responsables.

—I creieu que votar en blanc és un acte responsable?

—Si més no, demostra un interès: dedicar deu minuts a votar en lloc d'anar a passejar el gos. No és gens complicat. Que l'abstenció no sigui multada no vol dir que votar no sigui un deure. Hi ha pocs drets que no impliquin deures, per no dir cap.

Xevi Camprubí